

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СПОРТУ ДЛЯ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ НА ХЕРСОНЩИНІ

В розвідці розглядаються історико-соціальні умови, що сприяли розвитку спорту неповносправних в місті Херсоні та області.

Ключові слова: історія спорту, інклюзія, спорт інвалідів, спорт Херсонщини, спорт неповносправних.

The investigation examines the historical and social conditions that contributed to the development of sports for disabled people in the city of Kherson and the region.

Key words: history of sports, inclusion, sports of the disabled, sports of the Kherson region, sports of the disabled.

Актуальність. Херсонська область виховала не одне покоління спортсменів, які кожного року дивують міжнародну спортивну спільноту, особливо це стосується спортсменів з обмеженими можливостями, чия жага до вищих спортивних досягнень, життєлюбство та неймовірна сила духу захоплює та надихає всіх нас. Але є зрозумілим, що спортивні досягнення неповносправних йдуть пліч-о-пліч із проблемами соціальної сфери, котра далеко не завжди є сприятливою, і, тим не менш, ті досягнення, які ми спостерігаємо, стали цінним здобутком Херсонщини, тому тим більш важливим вважається вивчення та аналіз історичних умов, за яких відбувався розвиток і спортивного руху осіб з інвалідністю, і досягнення ними тих спортивних здобутків та висот, які назавжди закріпили за Херсонщиною статус колыски спортивного руху півдня України.

Аналіз історичної та спеціальної літератури дозволяє стверджувати, що дане питання є недостатньо вивченим, тим не менш, його актуалізація вбачається особливо актуальною та корисною зараз, коли різко збільшилася кількість осіб з інвалідністю, яким потрібна мотивація та позитивний історичний і сучасний приклад.

Мета роботи – проаналізувати особливості зародження та розвитку спорту осіб з обмеженими можливостями на Херсонщині та узагальнити здобутки херсонських неповносправних спортсменів на міжнародній арені.

Для вирішення поставленої мети нами були використані такі **методи дослідження**: вивчення наукових джерел; аналіз історичних та архівних матеріалів; живі бесіди, а також вивчення й аналіз досвіду видатних діячів фізкультурно-спортивного руху Херсонщини.

Результати дослідження та їх обговорення. Як свідчить світова статистика, кожна шоста людина на планеті має нозології різного ступеня тяжкості, і саме спорт є тією важливою ланкою, яка допомагає людині почуватися повноправним членом суспільства, сприяє соціалізації та

реабілітації, що є надзвичайно важливим, як для окремої соціальної групи, так і для суспільства в цілому, а також розвитку регіонів.

З березня 1993 року функціонує Херсонський обласний центр з фізичної культури та спорту інвалідів «Інваспорт», який за 30 років свого існування став гарантом забезпечення та виконання цільових та комплексних програм з питань спортивно-реабілітаційної роботи з інвалідами різних нозологій та вікових категорій.

За 30 років роботи «Інваспорту» було об'єднано більше 500 спортсменів з вадами слуху, зору, фізичного і розумового розвитку, ураженнями опорно-рухового апарату, що представляють Херсонщину в таких видах спорту: вільна та греко-римська боротьба, легка атлетика, плавання, паверліфтинг, шашки, шахи, параканое та академічне веслування, баскетбол, волейбол, футбол, футзал, голбол, кульова стрільба, стрільба із лука, настільний теніс.

В 2012 році під головуванням Р.А. Малашенко було організовано філіал «Спеціальної Олімпіади» в Херсоні, де виховувались спортсмени, що представляли область та країну на всеукраїнських та міжнародних змаганнях.

Кінець 2015 року відзначився відкриттям ГО «Херсонська Федерація Параолімпійських, Дефлімпійських та неолімпійських видів спорту», до компетенції котрої входила організація неповносправних спортсменів з Херсонщини для участі у спортивних змаганнях.

Дитяча юнацька спортивна школа для інвалідів, котра до 2015 року існувала під егідою спортивного центру, з 2015-го здобула юридичну незалежність, і до тепер є оплотом виховання нового покоління спортсменів-інвалідів з Херсону, що дуже достойно представляють місто та країну та всеукраїнській та світовій спортивній арені.

Кожен із синів і доньок Херсонщини, що знайшов в собі спортивний дух не лише представляти рідне місто, а й долати при цьому фізичний недуг, достойний уваги, пошани і вивчення, ми ж згадаємо найяскравіших:

Сергій Крук – переможець і бронзовий призер XX Дефлімпійських ігор 2005 р. з легкої атлетики; чемпіон Європи 2007 р. та чемпіон світу 2008 р.; чемпіон Дефлімпійських ігор 2009 р. у Пекіні.

Вікторія Кравченко – дворазова срібна призерка XIII Параолімпійських ігор 2008 р. в Пекіні з легкої атлетики; срібло XIV Параолімпійських ігор 2012 р. у Лондоні.

Володимир Турков – чемпіон XXI Дефлімпійських ігор 2009 р. у Тайвані; чемпіон Європи 2011 року; чемпіон світу 2012 р. з легкої атлетики; срібло XXII Дефлімпійських ігор 2013 р. у Софії.

Наталія Урсуленко – чемпіонка Європи 2008 р.; срібло та бронза ЧС 2012; чемпіонка Європи 2012 р.; дворазова бронзова призерка XXII Дефлімпійських ігор 2013 р. у Софії; дворазова чемпіонка Європи з легкої атлетики 2015 р.; срібна та бронзова призерка чемпіонату світу 2016 р.

Єлизавета Мерешко – чотириразова чемпіонка та дворазова срібна призерка Чемпіонату Європи з плавання 2014 р.; триразова чемпіонка та

дворазова срібна призерка Чемпіонату світу 2015 р. у Великобританія; володарка чотирьох золотих та бронзової нагород 2016 р. на XV Літніх Параолімпійських іграх у Ріо-де-Жанейро.

Сергій Григорчук – срібний призер Всесвітньої шахової Олімпіади 2012 р. в Індії; володар Кубку світу 2013 р.

Катерина Морозова – бронзова призерка XIV Параолімпійських ігор 2012 р. у Лондоні з академічного веслування; чемпіонка світу 2013 р.

Яна Лебедева – срібло чемпіонату світу в Лондоні 2017 у штовханні ядра; срібло ЧС 2019 у метанні диска; срібна призерка Параолімпійських ігор 2020 у Токіо з метання диску.

Висновки. Спортивна історія Херсону та області – це історія не про «завдяки чому», а скоріше «всупереч», особливо це стосується наших спортсменів з інвалідністю, що, маючи обмежені фізичні можливості, виявляють безмежну нескореність духу та жагу до життя. Плекаємо надії на відновлення повноцінної роботи фізкультурно-спортивних виховних центрів для неповносправних спортсменів на Херсонщині та продовжуємо слідкувати за новими здобутками вихідців з херсонських степів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Степанюк С., Малашенко Л. Козіброда Л., Ломака Ж. Історія розвитку спорту осіб з інвалідністю на Херсонщині // Наук Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). К., 2018. Вип. 2 (96). С. 91-94.
 2. Римар О.В. Спорт неповносправних: історія та сучасність. Львів, 2001. 56
 3. Історичні, організаційні та соціальні аспекти розвитку спорту інвалідів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / [С.Ф. Матвеев, Ю. А. Бріскін, І. О. Когут та ін.]. Київ: Асконіт, 2011. 250 с.
 4. Бріскін Ю.Л. Спорт інвалідів у міжнародному олімпійському русі. Л.: «Край», 2006. 346 с., іл.
 5. Кулинич Б. Г. Витоки паралімпійського руху в Україні // Гуманітарний Вісник. Число 33. Випуск 17. 2020. С. 54-66. URL: <https://er.chdtu.edu.ua/handle/ChSTU/3142>
- Науковий керівник кандидатка наук з фізичного виховання та спорту, доцентка Степанюк С.І.**